

GAGYI JÓZSEF: FUNCȚIA SOCIALĂ A CĂLUGĂRILOR ORTODOCȘI ÎNTR-UN SAT DIN SECUIME. Practicile religioase, magice, efectuate de către călugării ortodocși români, pentru membrii comunității maghiare (catolici, protestanți) constituie un topos bine cunoscut din etnologia religiei. De-a lungul secolului XX, în localitatea studiată nevoia acestor practici pare a fi constantă: singura diferență este că până în anul 1940 călugării au fost cei care, în timpul pribegiei lor, i-au căutat pe localnici, mai apoi, după hotărârea din Viena, și în continuarea acesteia, fără a fi însă în legătură cu aceasta, hărțuirea enoriașilor din perioada comunistă, a făcut să se dezvolte o altă formă, ce s-a menținut până în zilele noastre: localnicii îi caută pe călugări.

După ce face o descriere a practicilor, lucrarea tratează poziția socială a activității călugărilor. Pornind de la ideile lui Michel Foucault, se caută răspuns la întrebarea: în ce măsură comunitatea recunoaște, practică cele două mecanisme culturale de bază ale căutării adevărului: dovada (proba) și investigația. Sunt cercetate circumstanțele și motivele neacceptării adevărilor construite printr-o investigație a instituțiilor de elită și care sunt circumstanțele și motivele pentru care preferă adevărurile transmise de „comunitățile sfinte”, adevăruri dumnezeiești „etern” manifestate prin practicile religioase-magice ale specialiștilor.

Gagy József, profesor al Facultății de Științe Umaniste, Universitatea Sapientia.

E-mail: gagyijozsef yahoo.com

FOSZTÓ LÁSZLÓ: ASPECTELE COMUNICATIVE ALE CONVERSIUNI: REFLEXIUNI DESPRE SCHIMBAREA RELIGIOASĂ BAZATE PE EXPERIENȚE CU ROMI CONVERTIȚI LA CULTUL PENTICOSTAL. Studiul cercetează procesul conversiunii religioase, analizând practicile comunicaționale ale individului convertit și ale comunității celor convertiți. Materialul etnografic supus analizei provine dintr-o comunitate de romi din apropierea orașului Cluj-Napoca. În cadrul comunității rome se poate observa o răspândire a convertirii la cultul penticostal. O concluzie a cercetării este că elementul central al schimbării religioase îl constituie transformarea comunicării rituale. Convertirea individuală are drept consecință redefinirea persoanei morale, aceasta necesitând o nouă utilizarea a comunicării, atât verbale (de ex. mărturisirea credinței, istorii de convertire) cât și non verbale (amenajarea locuinței, îmbrăcămintea, obiceiurile de consum etc.). Autorul oferă un loc privilegiat rolului scrisului în procesul de convertire. Pentru cel convertit, publicul prim îl reprezintă comunitatea religioasă, dar în același timp, comunitatea celor neconvertiți formează un important punct de referință. Comunicarea celor convertiți individual este influențată de tensiunea creată de menținerea obligațiilor familiale și de rudenie sau de renunțarea la acestea (în cazul celor încă neconvertiți).

Fosztó László (Sfântu Gheorghe, 1972), licențiat în specializarea Etnografie-maghiară (1996), Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”; masterat, Studii despre naționalism, CEU,

Budapesta, Ungaria (2000); doctorand al Facultății de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai” (începând cu anul 2001); bursier, Instituția de Antropologie Socială „Max Planck”, Halle, Germania (2003–2006); Și-a susținut teza de doctorat la Universitatea Marttin Luther King, Halle-Wittenberg în vara anului 2007. Domenii de cercetare: societatea și cultura romilor/țiganilor din Estul Europei, mișcări politice ale romilor, precum și conversiunea religioasă și analiza antropologică a noilor mișcări religioase. Email: foszto@mail.dntcj.ro

SORIN GOG: DUPĂ ATEISM. ROMÂNIA ÎNTRE RENAȘTERA RELIGIOASĂ ȘI SECULARIZARE. După căderea comunismului, unele state post-socialiste au experimentat ceea ce s-a numit renașterea religiei. Atât antropologii cât și sociologii erau siguri că ar fi descoperit dovezi serioase împotriva teoriei secularizării. Ceea ce însă, din nefericire, majoritatea lor a eșuat să observe este forma particulară a răspândirii religiei și schimbările reprezentărilor sociale provocate de perioada post-comunistă.

Pe de o parte, această răspândire a religiozității a însemnat o îndepărtarea de la expresiile religioase tradiționale în favoarea unor noi forme religioase: credințe orientale, în special Buddhism, yoga și mișcări new age, iar pe de altă parte un puternic refuz al autorității religioase. Spre exemplu, pentru generația tânără ce a crescut în lumea post-socialistă, aceasta a însemnat pe de o parte o căutare a religioasă iar pe de altă parte eliberarea de orice fel de constrângere ce tinde să restricționeze libertatea lor la nivel moral-practic. Religia a devenit spiritualitate și identitățile prestabilite ale religiei ortodoxe au fost puse sub semnul întrebării prin noi resurse culturale, altele decât retorica ateistă de modă veche.

Încercarea antropologică de a explora noua cultură capitalistă a României trebuie să aibă în vedere impactul pe care îl are răspândirea identităților culturale post-moderne asupra religiei și reprezentării religioase. Lucrarea oferă o viziune sociologică și antropologică asupra cosmologiilor capitalismului din România și impactul acestora asupra mentalității religioase tradiționale. În ce măsură influențează vestul religia noastră și care este atitudinea tinerilor față de politicile unei noi forme de înțelegere a religiozității în România post-socialistă?

Sorin Gog, sociolog, asistent universitar, Facultate de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca. Ariile de interes științific: sociologia și antropologia religiei, teoriile sociale, valorile sociale și problema modernității și a post-modernității. E-mail: sorin_gog@yahoo.com

IULIANA CONOVICI: BISERICA ORTODOXĂ DIN ROMÂNIA, DUPĂ 1989: IDENTITATEA SOCIALĂ, MEMORIA NAȚIONALĂ ȘI TEORIA SECULARIZĂRII. Biserica Ortodoxă din România, după căderea comunismului, s-a ocupat de reconstituirea identității sale publice și a poziției sale în societate. Discursul reprezentanților oficiali – Sfântul Sinod și ierarhi, în special Patriarhul Teoctist – exprimă și „traduce” acest proces credincioșilor și publicului general. Percepția acestora de către public, mai ales dacă a fost *mediată* de mass media, este de obicei, parțial și frecvent alterată.

Concentrându-se pe discursurile oficiale ale reprezentanților Bisericii Ortodoxe din România, exprimate de presa ecleziastică și (re)transmise în mass media obișnuită, lucrarea va investiga justificarea/explicarea acestui proces de către oficialii ecleziaști, urmărind două linii, care se împletesc: legitimizarea resurgenței din sfera publică a Bisericii, ca o instituție de asistență spirituală și socială, și prezența acesteia ca *păstrător* și *păzitor* al valorilor naționale.

Se va argumenta în continuare că Biserica Ortodoxă din România, în timp ce refuză și condamnă explicit orice semn al secularizării în societatea românească, prin discursul său oficial, contribuie de fapt la adâncirea acestui proces, atât în societate cât și în Biserică.

Principalele surse folosite în analiza discursului public a Bisericii Ortodoxe din România va fi presa ecleziastică și colecțiile de discursuri, predici, articole ale ierarhilor ortodocși și documente ale Sfântului Sinod. Pentru încadrarea teoretică a studiului, referințele principale vor fi lucrările lui Thomas Luckmann, Danièle Hervieu-Léger, Grace Davie, René Rémond, etc.

Iuliana Conovici este doctorandă în Științe Politice a Universității din București. Predă la Facultatea de Științe Politice a Universității din București. Principale domenii de interes academic: religia în post-comunism, teoria secularizării. A publicat mai multe articole despre situația Bisericii Ortodoxe Române în România post-comunistă. Adresa email: iulicon@yahoo.com

FEJES ILDIKÓ: INDIVIDUALIZARE RELIGIOASĂ ÎN RÂNDUL CATOLICILOR DIN MIERCUREA CIUC. În centrul lucrării se află enoriașii secolului XXI, dintr-o societate religioasă tradițională. În localitatea de provincie, Miercurea Ciuc, schimbările sociale sunt destul de lente față de centru, dar în același timp schimbările religioase, ca urmare a celor sociale, sunt subliniate de trăsătura marcantă și religios omogenă a regiunii. Lucrarea oferă o scurtă descriere a schimbărilor religioase ce apar în urma schimbărilor sociale, iar apoi prezintă enoriașii cu credință de tip premodern-exterior și modern-interior, pe baza rezultatelor analizei de interviuri.

Fejes Ildikó, sociolog și catihet, Catedra de Sociologie, EMTE Sapientia, Miercurea Ciuc, doctorandă la Universitatea Catolică Pázmány Péter. E-mail: fejes.ildiko@yahoo.com

SZILÁRDI RÉKA: IDENTITATE CULTURALĂ POSTMODERNĂ ÎN GRUPURI NEOPĂGÂNE DIN UNGARIA. Studiul, într-un sens mai general, analizează un grup de fenomene care în prezent este cercetat pe larg la nivel internațional, și anume narativa identității așa numitelor grupuri neopăgâne. Autoarea consideră palpitanță presupuziția că s-ar fi dezvoltat o ramură specific maghiară a neopăgânismului, care privit din perspectiva împlinirii identității religioase cu cele naționale, și a eventualelor preferințe politice, ar putea arăta trenduri interesante. Conform ipotezei sale, comunitățile răspund la situația postmodernă cu un contra-comportament, în care încearcă să formeze o autodefinire cât mai cuprinzătoare, universală, adică se străduiesc să formeze o unitate plauzibilă a formelor de identitate lingvistică – națională, religioasă și eventualele forme de identificare politică, și, din anumite puncte de vedere, aceste mișcări se comportă de parcă principiul lor de organizare ar fi etnicitatea. Acesta nu înseamnă că astfel le percepe societatea majoritară, ci din contră, în numeroase cazuri, entitățile supuse analizei reacționează lumii înconjurătoare conform atitudinii minorității, față de care nu neapărat diferă. Ultimele două părți ale lucrării reprezintă rezultatele analizei calitative a două organe, în care metacultura neopăgână se asociază cu o cultură specifică a identității.

Szilárdi Réka, licențiată în Limba și literatura maghiară, și Științe ale Religiei, Facultatea de Litere, SZTE. Actualmente lucrează în cadrul Catedrei de Religie și este doctorandă în sociopsihologie, Universitatea Pécs. Ariile de interes: metanarative neopăgâne și elemente religioase în science fiction. E-mail: reka@rel.u-szeged.hu

SÁRKÖZY CSONGOR: PRACTICI EZOTERICE ÎN RÂNDUL ELEVILOR DIN SUDUL UNGARIEI. Studiul, după o scurtă descriere teoretică, analizează practicile esoterice ale tinerilor (precum clarviziune, spiritism, astrologie, joga, feng-shui, reiki, practici neopăgâne și sataniste) și reacțiile societății la acestea. Prin analiza unui sondaj de opinie publică, comparând participarea liceenilor cu cel al adulților, sunt studiate tipul practicilor, frecvența și motivația lor.

Sárközy Csongor (sarkozy@rel-u.szeged.hu), Catedra de Științe ale Religiilor, Universitatea Szeged, doctorand al Universității Pécs, în specializarea psihologie socială. Arii de interes: esoteria și formele de manifestare a religiilor orientale în west.

DR. MÁTÉ-TÓTH ANDRÁS: SOCIOLOGIA MISTICII. AL TREILEA TIP DIN TIPOLOGIA LUI ERNST TROELTSCH. Ernst Troeltsch deosebește trei tipuri de instituții religioase: biserică – sectă – misticism. Cele trei tipuri, pe care le putem considera mai degrabă o primă stare pragmatică, în lucrarea troeltschiană desemnează trei problematici. În cazul fiecăruia Troeltsch găsește ce anume este cel mai potrivit pentru condițiile moderne: biserica ne-autoritară, secta ce asigură diversitatea religioasă și mistica ce oferă bazele/sprijină individului. Studiul prezintă cel de-al treilea tip. Pentru înțelegerea acestuia, autorul studiază viața și interesele științifice ale lui Troeltsch, uitat pe nedrept de sociologi (sociologia religioasă), relația sa personală și profesională cu Max Weber și influențele acestuia asupra sa. Pentru Troeltsch, misticismul este o categoria de analiză culturală, care dovedește prezența constructivă a religiei în formarea societății moderne și în tratarea greutăților acesteia.

Dr. Máté-Tóth András, Șef de Catedră, Catedra de Științe ale Religiilor, Universitatea Szeged. E-mail: matetoth@rel-u.szeged.hu

GAGYI JÓZSEF: PROBLEMA MIȘCĂRILOR MILENARIST - MESIANICE ÎN ȘTIINȚELE SOCIALULUI. Studiul prezintă analiza unui grup aparte a mișcărilor sociale religioase, mișcarea milenarist-mesianică.

Punctul de plecare îl constituie examinarea situației cercetării-religioase maghiare. Până acum, cercetătorii maghiari în științele socialului nu au sesizat în totalitate importanța fenomenelor milenariste cu care se întâlneau pe parcursul cercetării de teren. Lipsa aparatului ideatic din limba maghiară necesară surprinderii, dezvoltării fenomenului în cauză. Cercetarea maghiară în științele sociale făcea referiri la acele mișcări ale căror semen este mișcarea milenaristă din anul 1949 din Satu Mare (jud. Harghita), prezentat în lucrarea mea de doctorat, în relație cu alte domenii, pe care le considera mai importante (spre exemplu: oamenii sfinți, femeile sfinte). După prezentarea unei scurte istorii a cercetării mișcărilor în cauză, se va trece în revistă literatura de specialitate din sociologie, antropologie și istorie cu privire la mișcările milenariste, și vor fi prezentate câteva idei generale referitoare la mișcarea socială. În final, se va sublinia rolul modelului structura-communitas dat de Victor Turner în înțelegerea fenomenului studiat.

PETI LEHEL: EXPERIENȚA ANTROPOLOGICĂ A MIȘCĂRILOR RELIGIOASE. Studiul prezintă terminologia discursului despre mișcările religioase și în același timp încearcă să schițeze o structură a punctelor de vedere oferite de cercetările de până acum. Problematika tratată de autor se organizează în jurul interpretării relației dintre elementele religioase și sociale, care, în fenomenul mișcărilor religioase, sunt organic conectate între ele. În parcurgerea cadrului teoretic/literaturii de specialitate, autorul descrie următoarele probleme:

- a) natura reacțiilor comunităților ce sunt legate de o religiozitate tradițională față de conflictele sociale
- b) context social (structura, dinamica) al experienței religioase colective caracteristice situațiilor neobișnuite
- c) rolul de al conflictelor de aculturație în schimbarea sociala: religie/revoluționism?
- d) puterea de mobilizare colectivă a utopiilor tradiționale
- e) efectul vulnerabilității sociale asupra dezvoltării receptivității față de ideologiile tradiționale și a sensibilității transcendente

Peti Lehet (Idrifaia, 1981), licențiat în Etnografie – Maghiară, Facultatea de Litere, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj-Napoca. În prezent este doctorand în cadrul Catedrei de Etnografie Maghiară și Antropologie, Facultatea de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai și asistent universitar, Catedra de Etnografie și Antropologie Culturală, SZTE BTK, Szeged. Domenii de cercetare: viața religioasă a ceangăilor din Moldova, strategiile economice ale satelor din Transilvania. E-mail: petilehel@yahoo.com

KISS DÉNES ISTVÁN: SOCIOLOGIA RELIGIEI ÎN ROMÂNIA POSTCOMUNISTĂ. Studiul oferă o imagine a sociologiei religiei în România postcomunistă. În acest scop analizează articolele apărute în ultimii 15 ani, având ca tematică sociologia religiei, din trei reviste de specialitate. Pe lângă examinarea conținutului „recoltei” românești în ceea ce privește sociologia religiei, lucrarea încearcă să urmărească structura acesteia, prin analiza importanței unor autori și a sistemului de referire reciprocă dintre aceștia.

Kiss Dénes, asistent universitar al Facultății de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj Napoca, e-mail: kissdenes2000@yahoo.com

NAGY RÉKA: „DESPRE NOUA VIZIUNE ASUPRA SOCIETĂȚII INFORMAȚIONALE ȘI A INEGALITĂȚILOR DIGITALE”. Studiul prezintă teoriile legate de societatea informațională precum și noile direcții de cercetare, abordări metodologice și teoretice legate de inegalitățile digitale și urmările utilizării tehnologiei.

Dincolo de teoriile generale despre societatea informațională și a cunoașterii, punctul de pornire teoretică îl reprezintă noile viziuni și direcții de cercetare, adică modelul inegalității digitale, care se referă la relația dintre noile tehnologii de comunicare și schimbările sociale. Poziția adoptată de autoare este că nu pot fi considerate pe deplin valabile nici teoriile care presupun o schimbare radicală, dar nici cele care mitizează societatea informațională, respingând orice fel de schimbare, efect. Contribuția importantă adusă de modelul de cercetare al lui DiMaggio și coautorii săi este tocmai faptul că relația dintre tehnologiile comunicaționale și societate este co-evoluționară (co-evolutionary), prin acesta dizolvând în esența sa disputa legată de natura efectelor sociale.

Nagy Réka, sociolog, e-mail: cs.nagy.reka@gmail.com